

змістового наповнення, а ще завдяки вчителю / вчительці, що добре знає предмет і вміє зацікавити ним) хтось з учнів й учениць захоче змінити профіль навчання й опанувати хімію як один із профільних предметів. Адже навчання на нових засадах, у нових контекстах – і вузькопредметних, й інтегрованих – дасть змогу підліткам не лише надолужити пропущене, а й повірити в себе, свідоміше поставитися до остаточного вибору профілю навчання і відповідних обов'язкових і факультативних курсів.

Результати аналізу міжнародного досвіду структурування змісту хімічного компонента профільної середньої освіти довели, що ефективно вивчення хімії й інших природничих предметів у профільній школі на основному рівні можливе і в разі побудови інтегрованого курсу за «амальгамним» принципом, і в разі укладання програми з предметних модулів (фізика, хімія, біологія, географія). Інтеграційним чинником за обох підходів мають стати Цілі сталого розвитку. Це дасть змогу здобувачам і здобувачкам освіти досягнути важливості наукових знань для розв'язання сучасних глобальних проблем, застосувати й розвинути вміння мислити критично й креативно в контексті сталого розвитку, а також зрозуміти, який внесок вони зможуть зробити в досягнення цих цілей.

Проблемні питання викладання біології у профільній школі

*К. М. Задорожний,
кандидат біологічних наук,
Інститут педагогіки НАПН України*

Організація освітнього процесу в 10-12 класах є непростю проблемою. Вона пов'язана як з переходом на принципи нової української школи, так і з потребою організації навчального процесу упродовж трьох, а не двох років, як було в попередніх програмах. Суттєво змінилися й умови роботи в школах. Не слід забувати про ситуацію в якій відбувається навчання зараз. Навіть, якщо бойові дії до моменту початку навчання в 10 класі буде припинено, на процесі навчання будуть відбиватися складнощі кількох років війни та пандемії.

Вивчення біології в таких умовах пов'язано з розв'язанням важливих проблем. Так, біологія. Яку ми зараз вивчаємо в школі, є великим комплексом наук, кожна з яких має свої особливості. А для реальної користі від профільного навчання, потрібно, щоб відповідний профіль більш докладно знайомив учнів саме з тими розділами біології, які будуть для нього корисними у вибраній сфері діяльності.

Наприклад, біолого-хімічний профіль потребує в першу чергу заглиблення в галузі біології пов'язані з фундаментальними основами функціонування організмів. Відповідно, треба глибше ознайомлювати учнів з галузями біохімії та молекулярної біології. Природничо-екологічний профіль вимагає розгляду основ екології, екотоксикології і, певною мірою, біохімії. В той час, як біотехнологічний профіль потребує знання основ біотехнології, знайомства з технологіями клітинної інженерії, особливостями біології одомашнених рослин і тварин та

їхнім різноманіттям. Для цього профіля також важливим є ознайомлення з основами селекції. Для медичного профілю необхідним є більш докладне вивчення анатомії та фізіології людини.

В той же час, є ряд галузей біології, вивчення яких є обов'язковим для всіх профілів пов'язаних з поглибленим вивченням біології. Це, в першу чергу, еволюційне вчення, яке є основою сучасної біологічної науки, основи екології, основи систематики організмів та генетики.

Досягнути виконання цих вимог можна підбираючи відповідні спецкурси, тематика яких і була запропонована як один із результатів дослідження. Але серйозною проблемою залишається забезпечення вчителів відповідними методичними матеріалами для спецкурсів, модельними програмами, методичними посібниками, збірниками завдань для контролю знань. Відповідно, слід враховувати ці потреби вчителів України при планування подальших етапів наукових досліджень.

Пріоритети відбору і структурування змісту історичної освіти профільного рівня

*О. І. Пометун,
доктор педагогічних наук, професор,
Інститут педагогіки НАПН України*

У реаліях сучасного українського суспільства гостро актуалізована проблема формування національної та громадянської ідентичностей, оскільки ідентичність громадян, об'єднаних не тільки формальною належністю до однієї держави, а й спільною соціальною пам'яттю, системою цінностей і смислів, є фундаментом державності. Розвиток громадянського суспільства в Україні, послідовна інтеграція української держави в систему європейських і світових цінностей та демократії потребує формування у здобувачів освіти знань, навичок, ставлень та ціннісних характеристик для підтримки, захисту й просування цих ідей. У цьому контексті історія та громадянська освіта покликані надати учням цілеспрямований і змістовний навчальний досвід, що відобразить історичне минуле й сучасні суспільні реалії та сприятиме розвитку відповідних якостей і компетентностей особистості.

Тому відбір змісту обов'язкового історичного матеріалу для опанування учнями на профільному рівні має ґрунтуватися, зокрема, на таких пріоритетах:

- формування української національної та громадянської ідентичностей учнів, почуття патріотизму, національної гідності, готовності захищати незалежність та територіальну цілісність України;
- людиноцентризм: цінність людського життя, повага до гідності, прав і свобод людини;
- увиразнення національних і загальнолюдських цінностей у минулому й сьогоденні;
- оптимальне поєднання та взаємозв'язок національної, регіональної та локальної історії;